

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
ФАКУЛЬТЕТ АГРАРНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ
КАФЕДРА ВИРОБНИЧОГО ТА ІНВЕСТИЦІЙНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ**

ПРОГРАМА
виробничої практики
для студентів 3-го курсу підготовки бакалаврів
спеціальності 073 «Менеджмент»
(Управління інвестиційною діяльністю та міжнародними проектами)

Керівник практики
ст.викладач кафедри
виробничого та інвестиційного
менеджменту, к.держ.упр.
Дергач Анна Вадимівна

ВСТУП

Проходження виробничої практики студентами освітнього ступеня «Бакалавр» спеціальності «Менеджмент» (Управління інвестиційною діяльністю та міжнародними проектами) є основною складовою навчального процесу і здійснюється для закріплення набутих теоретичних знань та набуття практичних навичок та вмінь необхідних для роботи менеджера в умовах конкретного підприємства. Програма та методичні вказівки практики регламентують основні вимоги до змісту практики.

Організація практичної підготовки студентів здійснюється відповідно до:

– Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. № 1556-VII із змінами та доповненнями;

– Положення «Про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України», затвердженого наказом Міністерства освіти України від 08.04.1993р. № 93;

– Положення Міністерства аграрної політики та продовольства України «Про практичну підготовку студентів вищих аграрних навчальних закладів України» від 05.09.2013 р.;

– Положення про навчально-науковий центр практичного навчання студентів НУБіП України;

– Положення Національного університету біоресурсів і природокористування України «Про практичне навчання студентів НУБіП України» від 2605.2011 р.;

– робочих програм виробничих практик студентів;

– навчального плану спеціальності 073 «Менеджмент» ОС «Бакалавр»;

– чинних документів щодо організації освітнього та виховного процесу в НУБіП України: <https://nubip.edu.ua/node/12654>.

Метою виробничої практики є ознайомлення з роботою підприємств різних форм власності, вивчення специфіки їх виробничої та управлінської діяльності, особливостей поточної діяльності формування виробничих програм,

планів, особливостей планування, постачання, збуту з метою поєднання набутих теоретичних знань з організацією технологічної, виробничої та комерційної діяльності та послідовності прийняття управлінських рішень.

Завдання виробничої практики:

- ознайомлення з підприємством (загальна характеристика, особливості функціонування);
- вивчення технологічних процесів, які використовуються на підприємстві;
- ознайомлення зі звітними та іншими інформаційними документами діяльності підприємства;
- вивчення організаційної, виробничої та управлінської структури підприємства;
- ознайомлення з діяльністю структурних підрозділів (відділів збуту та постачання, маркетингу, планово-економічного), їх структурою та положеннями про відділ, посадовими обов'язками співробітників;
- ознайомлення з процедурою прийняття управлінських рішень у поточній діяльності;
- визначення перспектив розвитку підприємства;
- надання практичних рекомендацій щодо інвестиційно-інноваційного розвитку підприємства.

Практична підготовка студентів згідно із затвердженим навчальним планом здійснюється за принципом послідовного, безперервного отримання знань та їх впровадження, що реалізується за рахунок проходження студентами виробничої практики.

ОРГАНІЗАЦІЯ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

Підставою для проходження практики є наказ Національного університету біоресурсів і природокористування України, в якому зазначається місце та термін проходження практики та призначається керівник від кафедри виробничого та інвестиційного менеджменту. Студенти проходять практику на сільськогосподарських підприємствах, підприємствах харчової та переробної промисловості. В окремих випадках дозволяється проходження практики на інших підприємствах за вибором студента за індивідуальним договором.

Перед початком практики на кафедрі виробничого та інвестиційного менеджменту проводяться загальні збори зі студентами, де визначаються основні цілі та завдання практики, видаються щоденник, робоча програма з практики та Індивідуальне завдання. В щоденнику затверджується календарний план проходження практики. Час прибуття на практику встановлюється наказом і фіксується в щоденнику. Під час проходження виробничої практики студентом виконуються робочі записи. Після проходження практики у щоденнику практики мають міститися відгук та оцінка роботи студента в період практики керівником практики від підприємства.

Термін проходження практики: 5 тижнів.

Термін захисту звітів за результатами виробничої практики: протягом 1 тижня з дня закінчення практики (встановлюється кафедрою виробничого та інвестиційного менеджменту).

Обов'язки студента-практиканта

Студент-практикант зобов'язаний:

– отримати від керівника практики від навчального закладу необхідний пакет документів (щоденник практики, робочу програму з практики та Індивідуальне завдання);

– узгодити календарний графік проходження практики з керівником практики від кафедри виробничого та інвестиційного менеджменту НУБП України;

- своєчасно розпочати проходження практики;
- до початку практики пройти інструктаж з питань організації та проведення практики та з охорони праці, виконувати всі необхідні правила і принципи цих напрямків діяльності;
- у повному об'ємі виконувати всі завдання, передбачені програмою практики;
- вести щоденник практики, відмічаючи виконану роботу;
- оформити письмовий звіт про проходження виробничої практики встановленого зразку;
- у визначений кафедрою виробничого та інвестиційного менеджменту термін (протягом тижня після закінчення практики) захистити звіт з практики.

Виробнича практика вважається пройденою тільки після здачі звіту, який затверджується оцінкою, занесеною у заліково-екзаменаційну відомість і залікову книжку студента. Оцінка з практики враховується деканатом при визначенні середнього балу при формуванні наказу на виплату стипендій.

Керівник практики від кафедри виробничого та інвестиційного менеджменту зобов'язаний:

- провести інструктаж про порядок проходження практики, надати студентам-практикантам необхідні документи (щоденник практики, робочу програму з практики та Індивідуальне завдання);
- повідомити практиканта про систему звітності з практики, а саме: оформлення щоденника з практики, календарного графіку проходження практики (у щоденнику) та письмового звіту;
- сприяти студентові у проходженні практики згідно з її програмою, забезпеченню гідних умов праці;
- консультувати та допомагати студентам у оформленні щоденника та звіту;
- у складі комісії приймати залік з практики;
- подати письмовий звіт із зауваженнями і пропозиціями щодо поліпшення умов практики студентів.

Керівник виробничої практики від базового підприємства зобов'язаний:

- організувати проходження виробничої практики студентів;
- здійснити інструктаж практикантів щодо охорони праці та техніки безпеки;
- ознайомити студентів із виробничою діяльністю підприємства та перспективами його розвитку, із системою менеджменту, статистичною та фінансовою звітністю, виробництвом, постачанням, збутом, системою оплати праці, інноваційно-інвестиційними можливостями тощо;
- здійснювати керівництво щодо виконання студентами робочої програми практики та індивідуального завдання, надавати їм всебічну практичну допомогу;
- контролювати ведення щоденника, підготовку звіту, дати письмову оцінку – відгук про проходження практики студентом-практикантом за результатами його діяльності про набуті знання та дотримання дисципліни в період проходження виробничої практики;
- перевірити та підписати звіт і щоденник практиканта та скріпити їх печаткою підприємства.

Проведення практики забезпечується такими документами:

- договір між НУБіП України та підприємством (організацією) – базою практики студента;
- робоча програма практики;
- Індивідуальне завдання для проходження виробничої практики;
- щоденник практики;
- звіт про проходження студентом виробничої практики.

РОБОЧА ПРОГРАМА ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

1. Інструктаж з питань організації та проведення практики.
2. Ознайомлення з історією створення і розвитком підприємства, формою власності, юридичним статусом та видами діяльності підприємства.
3. Загальна характеристика підприємства: регулювання та контроль за діяльністю підприємства з боку держави; управління діяльністю підприємства з боку власників; інструктивна, нормативно-правова та методична база підприємства; джерела формування майна підприємства; техніко-економічні показники роботи; основні чинники зовнішнього середовища, що впливають на формування конкурентного середовища, інтенсивність конкуренції в галузі; оцінка перспектив розвитку галузі.
4. Управління персоналом: аналіз нормативної бази, що регламентує роботу кадрової служби; кількісний та якісний склад кадрової служби; аналіз штатного розпису, руху персоналу; оцінка кадрової політики, та факторів, які впливають на соціально-економічний клімат в колективі.
5. Організаційна складова підприємства, аналіз можливостей: організаційна структура та характеристика окремих структурних підрозділів, господарств та служб, механізми взаємозв'язку між ними.
6. Планово-економічна діяльність господарства: аналіз результатів господарської діяльності на основі форм річної фінансової та статистичної звітності, оцінка обсягів і динаміки найважливіших фінансових показників по підприємству. Розрахунки основних показників економічної ефективності підприємства, основні показники конкурентоздатності.
7. Управління обліково-фінансовою діяльністю підприємства: аналіз формування статутного фонду та показників платоспроможності, фінансової стійкості та прибутковості підприємства; оцінка організації грошового обігу та стану платіжної і касової дисципліни підприємства.

8. Інвестиційно-інноваційна діяльність підприємства: аналіз інвестиційних ресурсів, джерел інвестування, структура інвестицій та інвестиційних ресурсів, стан з бізнес плануванням та інвестиційним проектуванням.
9. Маркетингова діяльність підприємства: аналіз джерел інформації та програмних продуктів, основних постачальників та споживачів; фактори впливу на маркетингову та комерційну діяльність підприємства; аналіз бюджету маркетингу та обґрунтованості планів маркетингу.
10. Стратегічне управління, SWOT-аналіз. Із врахуванням проведеного аналізу необхідно сформулювати місію організації, яка містить наступні елементи: проголошення цінностей і переконань; продукти, які підприємство виробляє, або потреби, які воно збирається задовольнити; ринок, на який підприємство може позиціюватися та засоби виходу на нього; ключові технології, які будуть використовуватися; стратегічні принципи розвитку.
11. Пропозиції щодо вдосконалення діяльності підприємства за визначеним для групи комплексним завданням.
12. Оформлення звіту.

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

на виробничу практику

для студентів 3-го курсу підготовки бакалаврів

спеціальності 073 «Менеджмент»

(Управління інвестиційною діяльністю та міжнародними проектами)

I. Сформувати інвестиційний план розвитку підприємства.

II. Розробити напрями активізації інвестиційної діяльності підприємств.

III. Запропонувати напрями вдосконалення інвестиційної стратегії підприємства.

IV. Розробити бізнес план розвитку підприємства.

V. Запропонувати напрями удосконалення інвестиційно-інноваційного процесу на підприємстві.

Індивідуальне завдання видається кожному студенту окремо.

ОФОРМЛЕННЯ ЩОДЕННИКУ І ЗВІТУ ПРО ПРОХОДЖЕННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

Перебуваючи на практиці, кожен студент веде **щоденник** (Додаток А) практики, відмічаючи виконану роботу згідно із програмою практики.

Щоденник є основним документом, що підтверджує проходження студентом виробничої практики, у якому відображається вся його поточна робота і містить наступне:

- відмітки підприємства про початок та закінчення виробничої практики (підпис і печатка підприємства);
- робочі записи під час практики;
- календарний план (графік) проходження практики обов'язково повинен бути заповнений кожним студентом із детально розписаними завданнями та вказуванням виконаних завдань і написаних розділів звіту;
- висновок керівника практики від підприємства про проходження практики, завірений підписом та печаткою підприємства;
- після завершення практики щоденник підписується практикантом і завіряється підписом керівника практики від кафедри виробничого та інвестиційного менеджменту.

Зразок форми щоденника виробничої практики, яка проходила безпосередньо на підприємстві, наведений у Додатку А.

.

Проходження виробничої практики студентом оформлюється у вигляді звіту (Додаток Б) загальним обсягом 25-30 сторінок (до 50 сторінок максимально), який має наступну структуру (орієнтовно):

Вступ

Розділ 1. Загальна характеристика підприємства.

Розділ 2. Організаційна структура та система менеджменту на підприємстві.

Розділ 3. Оцінка фінансово-економічних показників діяльності підприємства.

Розділ 4. Індивідуальне завдання

Висновки та рекомендації

Список використаних джерел

Додатки

В якості додатків звіту з практики повинні бути:

- організаційна структура підприємства;
- фінансові звіти підприємства за 2 роки, на основі яких проводився

аналіз фінансового стану.

Звіт з практики оформлюється на аркушах формату А4.

Сторінка тексту обмежується полями: лівим – 20 мм, правим – 10 мм, верхнім – 20 мм, нижнім – 20 мм.

СКЛАДАННЯ ЗАЛІКУ З ПРАКТИКИ

Після закінчення терміну виробничої практики студент оформлює звіт і надсилає його на перевірку керівнику практики від навчального закладу разом зі щоденником на електронну адресу: s-anja@ukr.net (ст.викладач кафедри Дергач Анна Вадимівна). Звертаємо увагу на наявність у щоденнику печаток та відгуку керівника практики від підприємства.

Керівник практики від університету ознайомлюється зі звітом і дає загальну оцінку виконаної роботи, яка заноситься у щоденник проходження практики. Оформлений звіт разом зі щоденником представляється до захисту комісії, яку призначає завідувач кафедри виробничого та інвестиційного менеджменту. До складу комісії входять керівники практики від університету, а також викладачі кафедри, які викладали дисципліни за програмою практики.

Комісія проводить оцінювання проходження практики за єдиними критеріями:

Зміст модулів проходження практики, їх оцінювання в балах та форми поточного контролю знань студентів

№ модуля	Елемент модуля	Кількість балів		Поточний контроль знань студентів	
		Мін	Макс	Форма контролю	Відповідальний за контроль
1	Виконання календарного графіка проведення практики	15	25	Поточний	Керівник практики
2	Зміст звіту з практики	15	25	Перевірка звіту	Керівник практики
3	Оформлення звіту	15	25	Перевірка звіту	Керівник практики
4	Оцінювання отриманих знань, умінь та навичок на підприємстві.	15	25	Захист практики	Комісія кафедри
Всього за модулем		60	100	X	X

Оцінку за практику вносять у заліково-екзаменаційну відомість і в залікову книжку студента відповідно до національної шкали:

**Відповідність оцінки в балах за 100- бальною шкалою
оцінкам за національною шкалою**

Підсумкова семестрова рейтингова оцінка	Оцінка за національною шкалою
1	2
90-100	Відмінно
74-89	Добре
60-73	Задовільно
0-59	Незадовільно

Додаток А

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

**ЩОДЕННИК
ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ**

студента _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

Інститут, факультет, відділення_

кафедра _____

освітньо-кваліфікаційний рівень _____

напрямок підготовки _____

спеціальність _____
(назва)

_____ курс, група _____

Продовж. додатку А

Студент _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

прибув на підприємство, організацію, установу

Печатка
підприємства, організації, установи « ___ » _____ 20__ року

_____
(підпис)

_____
(посада, прізвище та ініціали відповідальної особи)

Вибув з підприємства, організації, установи

Печатка
Підприємства, організації, установи « ___ » _____ 20__ року

_____
(підпис)

_____
(посада, прізвище та ініціали відповідальної особи)

Додаток Б

Приклад оформлення титульної сторінки звіту

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Кафедра виробничого та інвестиційного менеджменту

ЗВІТ

про проходження виробничої практики
на (назва підприємства)

Студент спеціальності

_____
факультету аграрного менеджменту
___ курс ___ група _____ (_____)

Керівник практики
від підприємства _____ (_____)

Керівник практики
від університету _____ (_____)

